

Střední odborná škola
a Střední odborné učiliště dopravní Čáslav,
příspěvková organizace

Aug. Sedláčka 1145/2
286 01 Čáslav

Strategie prevence šikany ve škole

Strategie prevence proti šikaně ve škole

Č. j.:	SOŠaSOUd-Čá/0876/2022/SOAKH
Spisový znak	A.1.3
Skartační znak a lhůta	A 10
Vypracovala	Mgr. Petra Holasová, Mgr. Ladislava Bednářová, Mgr. Tomáš Vaněk.
Schválil	Ing. Luděk Fišera
Na pedagogické radě seznámeno dne	25.5.2022
Nabývá platnosti dne	1.9.2022
Nabývá účinnosti dne	1.9.2022
Dodatek	

Obsah

.....	1
1. Základní pojmy	3
2. Současný stav problematiky	3
Aktivity:	4
3. Strategie předcházení šikany	4
1) Pedagogická diagnostika	4
2) Řešení přestupků	4
3) Zveřejnění potřebných informací	4
4) Personální zajištění prevence	4
5) Ředitelka školy	4
6) Potřebnost projektu	5
4. Cíle	5
5. Cílová skupina	5
6. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny	6
7. Vyhodnocení preventivní strategie	6
8. Východiska	6

1. Základní pojmy

Prevence = předcházení, je soustava opatření, která mají bránit výskytu nějakého nežádoucího jevu, snižovat jeho pravděpodobnost, předcházet například nemocem, drogovým závislostem, zločinům, nehodám, neúspěchu ve škole, sociálním konfliktům, násilí, ekologickým katastrofám a podobně. Opatření tohoto druhu se nazývají preventivní.

Primární prevence = výchovné působení s cílem předejít problémům a následkům spojeným s rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření. Např. předcházení užití návykových látek u osob, které dosud nejsou s drogou v kontaktu.

Sekundární prevence = předcházení vzniku a rozvoji rizikového chování u osob, které jsou rizikovým chováním ohroženi. Např. předcházení vzniku a rozvoji závislosti u osob, které již drogu užívají. Cílem sekundární prevence je určení včasné diagnózy již nastartovaného procesu, který může vést k plnému rozvinutí choroby.

Terciární prevence = předcházení zdravotním nebo sociálním potížím v důsledku rizikového chování. Např. předcházení vážnému nebo trvalému zdravotnímu nebo sociálnímu poškození v souvislosti s užíváním drog. Cílem terciární prevence je zabránit progresi již rozvinutého onemocnění, zabránit opakování příhod a hlavně zabránit vzniku postižení, resp. ztrátě soběstačnosti.

Šikanování = nebezpečná forma násilí, která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole a školském zařízení. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se setkáváme ve školním prostředí, je šikana zvlášť zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu. Za šikanování se považuje, když silnější žák nebo žáci pro vlastní potěšení, často opakovaně ubližují druhým. Může jít o odmítání, přehlížení, zesměšňování, pomlouvání, urážky apod.

2. Současný stav problematiky

Naší hlavní prioritou je prostřednictvím efektivního systému prevence předcházet, minimalizovat či oddalovat rizikové projevy chování, vychovávat žáky ke zdravému životnímu stylu, rozvíjet jejich pozitivní sociální chování, psychosociální dovednosti a učit je zvládat zátěžové situace.

Pojmem prevence zde chápeme všechna opatření směřující k předcházení a minimalizaci jevů spojených se šikanou a jejími důsledky. Prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení šikany, zamezující její další progresi, zmírňující již existující formy a projevy šikany nebo pomáhající řešit její důsledky.

Škola má vypracovaný Preventivní program a jeho jednotlivé části jsou začleněny do samostatných témat v různých předmětech. Třídní učitelé věnují pozornost tématům ve třídnických hodinách, ostatní učitelé během vyučovacích hodin a na školních akcích.

Danou problematikou se průběžně a na svých pravidelných schůzkách zabývá Školní poradenské pracoviště.

Aktivity:

- a) Systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v technikách rozvíjení osobnosti, v metodách vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a při řešení problémových situací.
- b) Komplexní zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu, oblastí preventivní výchovy do výuky učitelů.
- c) Vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času žáků (DM, mimoškolní akce).
- d) Spolupráce se zákonnými zástupci (konzultace, návštěva ve výuce, účast na školních akcích).
- e) Průběžné sledování podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu patologických jevů a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených žáků.
- f) Poskytování poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy (ŠPP).
- g) Budování vzájemné důvěry mezi učitelem a žákem.
- h) Zvyšování sociální kompetence, rozvíjení sociálních dovedností, žáci ve vyučování učí spolupracovat, ve dvojicích, ve skupinách i ve skupinách napříč třídami.
- i) Orientace na kvalitu postojů, hodnot a změnu chování.
- j) Posilování komunikačních dovedností, zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku,
- k) Vytváření pozitivního sociálního klimatu, pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty.

3. Strategie předcházení šikany

1) Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči, či s jednotlivými pracovníky ŠPP, kteří se zapojí do diagnostického procesu.

2) Řešení přestupků

Při zjištění a potvrzení šikany jsou navržena opatření, která jsou stanovena školním řádem a platnou legislativou. Šikana je považována za zvlášť hrubé porušení školního řádu.

3) Zveřejnění potřebných informací

Důležitá telefonní čísla, adresy (např. linky důvěry) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do preventivního programu, jsou umístěny na webu školy a na nástěnkách v budovách teoretické výuky.

4) Personální zajištění prevence

Vychází z personálního obsazení ŠPP.

5) Ředitelka školy

Sleduje efektivitu prevence. Sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. V případě potřeby svolává výchovnou komisi za účasti zákonných zástupců, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

6) Potřebnost projektu

Škola rodičům pomáhá v rozvoji žáků jejich vzděláváním a socializací ve skupině. Prevence založená ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodiny, škol a školských zařízení jsou to orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, místní samospráva, poradenské instituce ve školství, policie, zájmové organizace apod.

Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje, se službami specializovaných zařízení.

4. Cíle

Základními cíli strategie primární prevence šikany jsou:

- výchova ke zdravému životnímu stylu,
  - rozvoj a podpora sociálních kompetencí,
  - funkční informační systém,
  - vytváření metodických materiálů,
  - zapojování zákonných zástupců do života školy,
  - zapojování do projektů týkajících se dané problematiky,
  - zmapování potřeb v oblasti primární prevence
-
- vypracování Preventivního programu na školní rok a jeho vyhodnocení
  - třídnické hodiny ve všech ročnících a třídách formou preventivních aktivit a her, které mohou pomoci třídním učitelům odhalit problémy a poznat vztahy ve třídě,

Nejdůležitějším cílem v oblasti prevence šikany je žák odpovědný za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku:

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- schopný dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí,
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopný řešit, případně schopný nalézt pomoc pro řešení problémů,
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek.

5. Cílová skupina

Strategie je zaměřena na všechny žáky školy, se zvláštním přihlédnutím k žákům ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, žákům se slabým prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

6. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Program je zaměřen na dívky a chlapce oborů středního vzdělávání ukončené maturitní zkouškou i výučním listem.

- Společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli,
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků,
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti,
- vnímání individuálních odlišností žáků mezi sebou a přijímání těchto jevů,
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry,
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty,
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“,
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě,
- ošvočování a upevňování základních návyků v rámci zdravého životního stylu
- základy etické a právní výchovy,
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení,
- všestranný rozvoj osobnosti žáka,
- soustředěnost na včasné diagnostikování šikany ve třídních kolektivech,
- důraz na spolupráci s rodiči,
- návštěvy filmových představení, přednášek, besed, účast na soutěžích (výtvarných, sportovních, odborných).

7. Vyhodnocení preventivní strategie

O programu povede průběžné záznamy ŠPP, s jejichž výsledky bude pravidelně seznamovat vedení školy a ostatní pedagogické a v případě potřeby i nepedagogické pracovníky.

Vyhodnocení se týká věcné podstaty realizace jednotlivých akcí a aktivit, dává přehled o počtech účastníků, schopnosti realizovat jednotlivé programy apod.

Vyhodnocení výsledků uskutečňovaného procesu změn:

- Zhodnocení psychosociálního klimatu ve škole, kázně žáků
- Zhodnocení posunu v postojích a hodnotových systémech žáků
- Zhodnocení výskytu rizikového chování ve škole
- Pravidelné mapování sociálního klimatu školy ve smyslu, zda jsou žáci vedeni ke vzájemné pomoci a ohleduplnosti, zda došlo ke snížení výskytu násilí mezi nimi.
- Analýza rozvoje a podpory sociálních kompetencí žáků.
- Vyhodnocení účinnosti preventivních programů školy.
- Vyhodnocení dodržování stanovených pravidel (školního řádu, zásad slušného chování).
- Monitoring předávání materiálů, informací v oblasti prevence, absolvování DVPP zaměstnanců.

Proces změn bude vyhodnocován průběžně a trvale pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu, s přihlédnutím k výstupům z jednání ŠPP. Pro další období bude přihlédnuto při plánování na tato zhodnocení.

8. Východiska

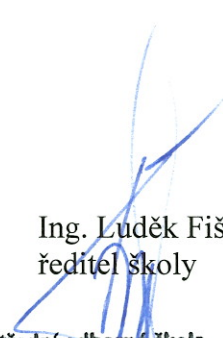
Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních - MŠMT č.j.: 21291/2010-28

Vypracovali:

Mgr. Ladislava Bednářová – ZŘ TV

Mgr. Petra Holasová – výchovný poradce

Mgr. Tomáš Vaněk – školní metodik prevence

Ing. Luděk Fišera
ředitel školy

**Střední odborná škola
a Střední odborné učiliště dopravní Čáslav,
příspěvková organizace
Aug. Šedláčka 1145, 286 01 Čáslav
IČ: 14801973 / DIČ: CZ14801973**

-5-

